

Sicílie & Liparské ostrovy

8. - 22. 9. 2021

Název letní školy: Ecology and Conservation of Mediterranean Ecosystems

Stát: Itálie

Termín: 8. – 22. 9. 2021

Jazyk výuky: angličtina/italština (v případě výkladu v italštině bude zajištěno tlumočení do češtiny)

Počet hodin výuky: 90/ 3 ECTS

Partneři:

- University of Catania (hlavní partner)
- Správa Přírodního parku Madonie

Další spolupráce - zajištění programu:

- Správa Národního parku Vesuv
- Správa Přírodního regionálního parku a BR Etna
- CUTGANA – správa chráněných území při univerzitě v Catanii
- WWF Italy – správa přírodní rezervace Saline di Trapani
- Agentura Vulcano a piedi (vulkanologie)

Předpokládaný odborný program:

1. den: Odjezd - noční přesun do Itálie (úvodní informace v průběhu cesty v autobuse).
2. den: Příjezd do Itálie, odpoledne **Pompeje** – návštěva antických vykopávek – individuální prohlídka. Historie osídlení a využívání krajiny ve Středomoří.
3. den: **Národní park VESUV:** výstup ke kráteru, odborný program – historie sopečné aktivity, dopady vulkanické činnosti na okolní krajinu, současná problematika přilehlých městských aglomerací, monitoring vulkanických a seismických jevů, ukázky drobných sopečných jevů (fumaroly), společenstva lávových polí. **Paestum:** tradiční chov vodních buvolů, výroba sýra (Mozzarella di Bufala), antické chrámy a mořské pobřeží – volný program.
4. den: **Přírodní rezervace PANTALICA:** krasový kaňon s antickými nekropolemi a zajímavou středomořskou vegetací – litorální vegetace oleandrů a tamaryšků, sladkovodní druhy (např. sladkovodní krab...), krasové jevy, historické využívání krajiny, sukcese na opuštěné zemědělské půdě, staré sady ovocných a užitkových dřevin (olivovník, rohovník, mandloň, marhaník aj. – způsoby pěstování a využití produktů).
5. den: **Regionální park ETNA (přírodní dědictví UNESCO):** celodenní odborný program – přednáška, pak výstup na nejvyšší činnou sopku Evropy – **Etnu** (3 340 m) - sopečné jevy, sukcese na lávových polích, vliv vulkanické činnosti na okolní krajinu, pěstování plodin na sopečné půdě, vertikální stratifikace vegetace, ochrana území, aktuální problémy.
6. den: **Catanie a okolí:** odborný program s univerzitou v Catanii (CUTGANA – univerzitní organizace zabývající se péčí o rezervace pod správou univerzity v Catanii) – návštěva přírodních rezervací s místními průvodci.
GROTTA PALOMBARA – krasové jevy, společenstva garigue na krasových plošinách, vliv požárů na společenstva středomoří, obnova společenstev po požárech, adaptace jednotlivých druhů, ptáci otevřené krajiny;

PR COMPLESSO IMMACOLATELLE E MICIO CONTI – vznik lávových jeskyní, sukcese na opuštěné zemědělské půdě, makchie – typické druhy. Nepůvodní druhy (opuncie, agáve aj.) a jejich vliv na společenstva. Rekonstrukční management – obnova přirozené vegetace. Vliv vulkanické činnosti na okolní krajinu, pěstování plodin na sopečné půdě apod.

7. den: **Přírodní rezervace LO ZINGARO**: celodenní odborný program – společenstva makchie, charakteristické druhy, vliv stanovištních podmínek na utváření společenstev středomořské vegetace, významná populace původní evropské palmy žumary nízké, vliv požárů na vegetaci, řízené požáry jako managementový nástroj, tradiční způsoby využití makchie. Společenstva pobřežních útesů, pobřežní ekosystémy, ukázky zajímavých druhů.
8. den: **Přírodní rezervace SALINE DI TRAPANI e PACECO**: odborný program s WWF, rozdíly mezi společenstvy slaných a brakických vod. Ornitologický program: ptáci pobřežních mokřadů – plameňák růžový, pisila čáponohá, tenkozobec opačný, rybák malý aj. Význam pobřežních mokřadů pro migraci a zimování ptáků ze střední a východní Evropy; botanický program - halofilní vegetace a její adaptace; tradiční těžba solí. Odpoledne – krátká zastávka v Palermu – volný program.
9. den: **Přírodní park MADONIE: Monte San Salvatore (1912 m)** – celodenní odborný program, horské lesy (nejjižnější porosty buku lesního v Evropě), poslední zbytková populace endemické jedle nebrodské (záchranný program), význam evropské sítě Geoparcs, udržitelné hospodaření v oblasti (spolupráce s obcemi, podpora místních produktů, propagace aktivit ochrany přírody).
10. den: **Přírodní park MADONIE: Croce dei Monticelli (1650 m)**, vertikální zonace vegetace (makchie, tvrdolisté neopadavé lesy, opadavé listnaté lesy, charakteristické druhy. Lesnický program – tvrdolisté lesy, opadavé listnaté lesy Mediteránu, pěstování dubu korkového, získávání a zpracování korku, společenstva vázaná na korkové duby (ptáci, plazi, bezobratlí), problematika jejich ochrany a trvale udržitelného využívání.
11. den: **Liparské ostrovy - ostrov VULCANO (přírodní rezervace)**: geologie a historie ostrova, výstup ke kráteru, ukázky vulkanických jevů, sukcese na svazích kráteru, adaptace vybraných druhů, doprovodné vulkanické jevy – fumaroly, sirné jezero, zvětrávání sopečných hornin, půdotvorné procesy.
12. den: **Liparské ostrovy** – celodenní lodní výlet na ostrovy **Panarea** a **Stromboli** (jediná permanentně činná sopka v Evropě) – oba ostrovy jsou přírodní rezervace.
Přírodní rezervace PANAREA: ukázky středomořské vegetace, keře vytvářející porosty makchie. Pozůstatky sopečné činnosti – podmořské fumaroly, výrony sopečných plynů. Pobřežní ekosystémy – významné druhy litorální zóny, rozdíly ve struktuře společenstev podle typu substrátu, ohrožení a ochrana pobřežních společenstev.
Přírodní rezervace STROMBOLI: sopečná činnost strombolského typu, ukázky vulkanických jevů, vegetace na svazích sopky, ukázky primární sukcese, výšková stratifikace vegetace, výstup ke kráteru s nočním pozorováním sopečných erupcí s odborným výkladem a místním průvodcem.
13. den: **Liparské ostrovy - ostrov LIPARI**: geologické složení a vývoj ostrova, antropogenní aktivity, těžba pemzy a obsidiánu, sukcese vegetace ve starých opuštěných lomech, společenstva pemzových skal. Druhy vázané na kulturní ekosystémy, pěstování kapar. Eventuelně celodenní program na ostrově **SALINA** s přírodní rezervací se zachovalými zbytky přirozených stálezelených tvrdolistých lesů a vysoké makchie.
14. den: **NP Circeo**: mořské pobřeží, písečné duny, společenstva pobřežních stanovišť a písečných dun, pobřežní laguny s brakickou a slanou vodou, využívání, ohrožení a ochrana tohoto typu ekosystému. Tvrdolisté lesy – charakteristické druhy.
15. den: Návrat do ČR.